

Forfatter: Knudsen-Hjortø, Knud

Titel: Udrag fra Folk

Citation: Knudsen-Hjortø, Knud: "Folk", i Knudsen-Hjortø, Knud: *Folk*, 1903, s. 23. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-hjort_03-shoot-idm140364984906240/facsimile.pdf (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Folk

Undervisningen i dansk var noget af det, den lille by fandt mest graverende. Hørslev var slem ved poesien, syntes man nok, han skånede sandelig ikke de store navne. Nægtes kunde det heller ikke, at han i tidens løb var blevet noget bitter. Da han i sin tid købte denne realskole, havde han endnu en del respekt både for romantikkens guldalder og dens senere eftersnakkere, men jo nøjere han lærte byen at kende, jo mere kritisk stillede han sig over for de gamle digterværker, indtil det meste af det var blevet ham en væmmelse. Det syntes, som om Sandøres atmosfære virkede opløsende på hans ævne til at beundre, og at den gjorde ham ondsksfuld, for det var ham en ligefrem fornøjelse i dansktimerne at gå på jagt efter meningsløsheder i de vers, der læstes, og snart morede den sport også eleverne. Det kunde jo være alderen, der gjorde ham mere kritisk, havde han tænkt, men nu vidste han grunden: det var den lille by selv.

Her genfandt han i kød og blod, men i svagere former, den poesi -- den svage genklang af et ekko -- han så godt kendte fra Heiberg og Hertz og op til Molbech og Hostrup. Hvor havde den lille by ikke en afmægtig poesis samtlige karaktermærker!

Først og fremmest ukendskabet, udygtigheden til livet. Derfor var byen fattig og ævnede ikke at gøre noget for at komme ud af fattigdommen. Og så var det dårlige hoder, møre bomuldshjærner, der ikke formåede at drive en tankegang igennem, men blev hængende undervejs i et smukt billede eller en tilfældighed. Hostrup, Molbech o. s. v. holder heri med den lille by Sandøre: selve den kolde forstand er der ikke meget indhold i; det er følelsen, det er fantasien, det kommer an på.

Dernæst idealerne. Ganske vist ved småfolk ikke, hvad deres idealer egentlig er for noget, og de bruger dem kun ved festlige lejligheder, men de blir alligevel glubende arrige på den, der mener, at de kan leve uden at bruge

dette græske ord. Der er ikke så lille en død plet på landets krop, uden at den jo vil forsvare hele landets forråd af idealer. Det er forbavsende, hvor sådan et halvvejs kadaver af et samfund kan blive levende, når der prikkes i dets dødkød, for dødkød er jo aldrig mere død, end at det ikke vil skæres væk.

Kritikløshed. Spør Molbech o. s. v., hvad de mener om kritik; spør dernæst Sandøre, hvad den mener om kritik! Det er fornægtelse og opløsning — af alt godt selvfølgelig. Er det ikke også poesi at undskylde, formilde og komme øllebrød på? Men ikke mindre er det poesi at overdrive og forvrænge. Sandøre forstod begge dele.

Spiritus er poesi, så vist som det er noget, de gamle klassikere aldrig har talt ondt om, (de hadede jo kun det upoetiske). Nu er det ganske vist, at så har vi megen poesi her i landet, men Sandøre bør alligevel fremhæves som en udmærket kender af denne art poesi.

Om nu byen ellers ikke viser nogen ævne til at følge med tiden? Jo, det gør den, man skal ikke sige andet. Skønt den huser slemme reaktionære, kan den også opvise mange fremskridtsmænd af yderste venstre, darwinister og fritænkere, som ved, at her i landet er der kun eet frisind, og »Politiken» er dets profet. Det er troende mænd; de får deres meninger med posten sådan noget som ved etid, og en halv time efter ved de så nøje, hvordan det har sig med *det* politiske spørgsmål; de er klare over, at *den* bekendte mand er latterlig, at *den* bog er elendig, og *den* varietetame udmærket, og de glemmer det ikke; de søger at overbevise andre med heusyn til *det* politiske spørgsmål, de taler om den bekendte mand med et smil, de læser ikke den bog, men hvis de har råd til det, rejser de ind for at se den varietetame.

Men det er naturligvis kun de yngre, der er så fremskredne, det er mænd som Mikkelsen og unge Laursen, og de betyder ikke noget videre i byen endnu. —